

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANULUL LII.

„Gazeta” iese în fiecare zi.
 Abonamente pentru Austrii-Ungaria
 Pe unu an 12 fl., pe șase lun 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 Pentru România și străinătate
 Pe unu an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
 Se prenumără la toate oficiile postale din țară și din afară și la dd. colectori.
 Abonamentul pentru Brașov:
 la administrațiune, piața mare Nr. 22, etajul I.: pe unu an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dușul în casă: Pe unu an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu exemplar 5 cr. v. a. s. sau 15 bani.
 Atâtu abonamentele câtu și inserțiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 136.

Brașov, Sâmbătă 17 (29) Iunie

1889.

Brașov, 16 Iunie

Serbările Sârbilor în memoria bătăliei de pe Câmpul merlei, dela care cu douăzeci și șase ani s'au împlinit 500 de ani, sunt vii discutate de către foile din Viena. Marele pregătiri, ce s'au făcut în Serbia spre a da festivităților un caracter solemn și simpatic, se dice că urmăresc scopul de a popularisa idea unui mare imperiu sârbesc între Slavii de sud.

Serbările s'au introdus alături de sârbii în Krusevaț prin celebrarea unui serviciu funebru de către metropolitul Mihail al Serbiei asistat de o mulțime de preoți, în biserica memorabilă a s-lui Lazar. De pe ruinele cetății Tarului Lazar, care a căzut în bătălia dela 1389, fâltăie steguri negre.

Eri dimineața 21 de salve de tun au anunțat începutul serbării și la 9 ore a fost mare parastas pentru cei căzuți pe Câmpul merlei. Regele Alexandru, cu totă curtea și cu regenții sârbesci afară de Ristic, care e bolnav, se află în Krusevaț, unde se va face totodată și ungera și încoronarea copilandrului domnitor.

Desfășurarea acestei pompe se pune aș de către foile amintite numai și numai în contul agitațiilor rusești, cari tind la nimicirea influenței Austriei în Serbia și în Orient și la unirea Slavorilor de sud ai peninsulei balcanice sub egida Rusiei. „N. fr. Presse” dice vorbindu de serbarea dela Kossovo:

„Reînțocirea metropolitului Mihail din Rusia cu bani rusești și cu idei rusești, reînștalarea lui grabnică, toastul Tarului pentru prințul Nichița al Munteneșului ca „singurul amic” al Rusiei, logodirea unei princese muntene-grene c'un mare duce rusești, candidatura prințului muntene-grenu pentru tronul unei Serbie mărite cu Bosnia și Herțegovina, candidatură ce-o reclamă pe față lumea panslavistă, iritațiunea de care sunt cuprinși Sârbii din Ungaria, aplausele ce le întimpină prințul Munteneșului în toate cercurile slave, încordarea între Austria și Rusia din cauza Serbiei, care s'a exprimat în discursul tronului în forma unei odmoniări a Serbiei — toate aceste facu ca festivitățile sârbesci să apară într'o lumină curioasă și provocătoare.”

Precum se vede în Viena se iau în serioasă aspirațiunile prințului Nichița al Munteneșului de-a deveni Tarul Slavorilor dela sud. Dér cum se unese acesta cu faptul că metropolitul Mihail, omul Rusiei, vine să sêvêșcă actul ungerii regelui Alexandru tocmai acum cu ocaziunea marilor serbări?

Și asta-i politică rusescă, dicu foile din vorbă. Rusia a rupt'o cu dinastia Obrenovic și va sci ea să delature pe Alexandru și după încoronare. Deocamdată ajunge decă se deșteptă entuziasmul Sârbilor și idea de „unitate” a lor,

dacă serbările de față îi facu să se gândescă la recăștigarea provinciilor pierdute și decă Serbia va lua asupra-si misiunea, ce a refusat-o Bulgaria, de a crea unu imperiu mare sudslavic, căci mai târziu va sci Rusia să o îșprăvescă cu regele minoru și cu Ristic.

Așa se combină în unele cercuri din Viena, ér foile oficiose unguresci vestescă că delegații un-guri nu se voru mulțumi numai cu declarările contelui Kalnoky, ci 'lă voru întreba, decă nu va lua „măsură de represiune” față cu intrigele sârbesci.

Ar fi în adevêr foarte serios decă lucrurile ar ajunge până la luarea unor astfel de măsură represiive din partea monarhiei noastre. Imprejurarea însă că se vorbesce de acesta eventualitate și importanța ce se dă serbărilor dela Kossovo denotă în deajunsu iritațiunea, ce domnesce în cercurile influente din Viena și Pesta din cauza mișcării sârbesci în peninsula balcanică.

Despre turburările din Novibazaru n'au sosit încă sciri pozitive. Conte Kalnoky însă a declarat, că nu crede să fiă arzite de Sârbii. Atunci de ce au arestatu Turcii pe toți Sârbii din capitala sangiacului?

Semnăluțul cel mai învederat, că în Serbia și Muntenegru se petrecu lucruri seriose, este atitudinea Turciei. Trimisul Pôrtei în Belgradu a protestat în contra aniversării bătăliei dela Kossovo și guvernul turcescu a luat măsură severe spre a împiedeca orice turburare în provinciile învecinate cu Serbia și Muntenegru, căci în casul unei acțiuni în peninsula balcanică sub scutul Tarului rusești, Turcia este mai înteu de toate amenințată cu pierderi.

DIN AFARĂ

Serbia și România.

Din Belgradu se telegrafiază: O societate de capitaliști germani și austriaci, reprezentată de inginerul Hartl, a cerut guvernului sârbu concesiunea unui drum de feră în valea Timokului, dela Niș la Dunăre până la Raduevatz în fața Gruiei (Mehedinți). D-l Hartl se angajiază a întreprinde construcțiunea în a sa răspundere, fără a cere nici o garanție dela statul sârbu. Condițiunile propuse de d-l Hartl sunt foarte avantajoase pentru Serbia și voru fi, foarte probabil, primite de guvern.

Linia proiectată interesă în cel mai mare grad pe România, căreia ar deschide printr'o simplă legătură dela Craiova la Gruia și Raduevatz unu debușeu imediatu asupra Nișului-Salonici și mai târziu Nișu-Adriatică.

Dacă acestu proiectu se va realiza, linia Craiova-Calafat, actualmente în studiu, România va trebui să fie ușor modificată, pentru a ajunge la Dunăre în sușul Calafatului, în fața Raduevatzului, unde unu pod ar fi trebuincios.

Nu se cunosc încă aci intențiunile guvernului român în privința acestui proiectu.

Austro-Ungaria și serbarea dela Kossovo.

Din Constantinopol se telegrafiază: Răspunsul Austriei la circulara relativă la serbările dela Kossovo eredigiatu cu o mare rezervă. Ea constată, că unu spirit cu desăvêșire rusofilu domnesce actualmente în Serbia și că evenimentele actuale ar până acum unu caracter interioru care impune o atitudine expectantă. Nu se crede, că Serbia se va angaja în afară într'o politică de aventură, căci decă ar isbucni turburări înăuntru regatului, puterile vecine ar trebui să ia măsură pentru a localiza și a împiedeca propagarea lor. Această conștinuere e confirmată de opiniunea unui diplomat, care dice că Austria, neputendu lua măsură pe față în contra întinderii influenței Rusiei în Serbia, a provocat acestu sgomotu pentru ca Turcia și Bulgaria să ia măsură militare, pe care necesitatea de a menagia pe Rusia i-le interdicea Austriei. Acesta a isbitu în Turcia, dér nu în Bulgaria.

Din delegațiuni.

În comisiunea bugetară a delegațiunii austriece, ministrul de esterne Kalnoky a făcutu următoarea descriere a situațiunii din afară:

S'a dist, că situațiunea politică generală nu s'a schimbată, și decă aș se accentuează erăș nesiguranta continuă, aceasta s'a dist tocmai așa și în anul trecut, și totuși de rândul acesta li-s'a atribuitu acelorași cuvinte unu efect mult mai neliniștitor. Noi nu considerăm aș pacea ca periclitată, cu tôte că nu putem tăinu, că situațiunea e sordidă și de aceea trebuie să ne așteptăm, că se pôte schimba pôte că spre mai bine, dér pôte că și spre mai rău.

Evenimentele, de care în timpul din urmă s'a vorbitu mai mult, sunt schimbările produse la granița noastră sud-estică din cauze interne. Acestora li-s'a datu o înșemnatate exagerată. Decă de exemplu luăm în considerare raporturile din România, aflăm lățită în opiniunea publică părerea, că acolo s'ar fi făcutu o schimbare politică în sensu dușmănosu nou, fiindcă a fostu răsturnată o partidă și unu ministeriu ce au ținutu puterea de cece ani și care au întretinutu cu noi raporturi amicale; și fiindcă noii ministri, cându erau în opozițiune, aveau o atitudine pasionată de dușmăniță față cu cei răsturnați, de aceea s'a admis, că ajungendu la putere voru fi dușmani și Austro-Ungariei. Acestă părere e necorectă. Pe câtu de puțin are cineva dreptul a înșăța cabinetul Brătianu ca rusofilu, totu așa de puțin se pôte admite cabinetul Catargiu ca rusofilu. Românii sunt pârșși de unu simțământu patrioticu foarte viu, care stăpănesce în prima linie pe fiecare bărbat de stat român și-l îndemăna a pune înainte de orice interesele specialu române. Precum se știe, în această privință n'am avut a experimenta mai puține greutăți la cabinetele Brătianu și Rosetti-Carp, decă cum ar fi casul la actualul cabinet, care — precum constat — nu ni-a dat până acum nici o pricină d'a ne plânge de dușmăni. Ar fi așadér prea pripitu, decă cineva ar vrea să dică aș, că schimbarea de ministeriu în România înșemnează o schimbare către o politică dușmăniță nouă. Am deplind încredere, că Românii suntu prea mândri de naționalitateu

lor și de independența lor nou dobândită și eluptată, decătu ca să renunțe la ea așa ușor și încă fără nici unu motiv.

Acelaș lucru l'așu putu dice despre Serbia, dér în altu mod. Aci ne ocupăm foarte multu cu statele sudslave; dér că ore cunșcem în adevêr cum se cuvine și particularitățile lor deosebite, apare adeseori după premisele făcute și ajungem adeseori la conștinuiri nenimerite. Să li-se recunșcă acestor ținare state unu ôrecare spațiu de joc, în marginile cărui se pot mișca, își pot căuta echilibrul și-și pot reafă eventualu ceea ce au perditu. În Serbia prin abdicarea lui Milanu a dispărutu deodată autoritatea, ce a domnit până atunci, și a intervenitu o schimbare de partidă de sus până jos. E foarte claru dec, că în urma acesta s'au deslăntitu în totă țera pasiunile politice și de altu soi, înăbușite, ani de zile. A voi să conșhid de aci, că Sârbii voru rămân în această agitațiune și că voru nisui a realiza unele idei și visuri fantastice, ce se ivesc acum la supraț, ori că voru avé pentru acesta puterea, ar fi prea pripitu și nepotrivitu. Noi trebuie să ținemu strinsu și credinciosu, cu aced liniște a celui țare, care se cuvine unu stat mare, la principiul de a nu ne amesteca în afacerile interne, să stăruim în atitudinea noastră de până acum față cu țerile balcanice și să le arătăm acestor popore nu numai amicitia momentană, ci să întempinăm raporturile lor cu pătrundere binevoitoare și cu considerațiune, câtu timp nu suntu convinși despre intențiunea lor dușmăniță. Numai cându cu totă bunăvoința noastră nu ni se voru mai oferi garanțiile ce trebuie să le cerem, vom sci ce e de făcutu, pentru că să apărăm și să protegemu interesele noastre, ori cum ar fi.

... Serbia nu dispune în deajunsu de mijloce de putere pentru scopuri agresive; vecinii ei nu suntu înclinați a sprijini așa ceva, dec nu vedu cu ce ar vrea Serbia să facă o politică nebunescă de îndrăsnită. Dér decă s'ar încerca d'a se întocmi acolo o vatră de uneltiri subversive în contra noastră, atunci ar fi datoria noastră să ne apărăm contra lor.

Ca exemplu câtu de multu se esageră înșemnatatea celor petrecute în Serbia și România pentru pacea europeană, mă provocă numai la aceea, că în anul trecut, când încă nuse schimbare ministeriu în România și în Serbia, nesiguranta în situațiunea politică europeană era aceeași ca aș, și decă acum în Serbia și în România s'ar ivi erăș o schimbare în direcțiunea contrară, acesta n'ar contribu la înlăturarea nesigurantei generale a situațiunii europene. De aceea trebuie căutat alt un deva adevêratu motivu al acestei nesigurante. Decă ar vré omul să cerceteze isvorul acestui rău latentu, l'ar afla în aceea, că la unele popore s'a nutritu o ôrecare nemulțămire cu starea de dreptu european și că în aceea zace periculu, că gravamine închipuite li-se șoptescu poporelor printr'o ațitare sistematică, că sunt ținute poporele într'o agitațiune pasionată continuă.

Nu e nici o îndoială, că intențiunile tuturor monarchilor

suntă pacifice, și chiar și despre guverne pot susține această, fiindcă proporțiunile unui războiu sunt acum atât de colosale, încât nimenea nu vrea să ia răspunderea pentru o rupere a păcii și pentru urmările ei. Cumcă Austro-Ungaria n'are intențiuni războinice, nici poște de expansiune nimeni nu o va contesta. Așadar în nici un caz asupra Austro-Ungariei nu poate cădea răspunderea, decât pacea ar fi amenințată. Ceea-ce putem face pentru a o susține, vom face de sigur în deplină unire cu aliații... în care avem deplină încredere.

Raportul cu Germania e atât de intim și s'a întărit în cești zece ani atât de mult, încât nu mai e nevoie de asigurări. De altminteale în curând se va oferi ocaziunea d'a întâri din nou printr'o întâlnire a ambilor monarhi legătura amicitiei lor.

Ce privește raportul nostru cu Italia, el se însiră deplin la raportul de alianță cu Germania. Negreșit, că între noi și Italia lipsesc legăturile istorice de ani îndelungați, precum există ele cu Germania. Contrastele, care din timpul de mai înainte încă nu s'au uitat în poporațiune, se nutresc de o partidă dușmană, ca să turbure raportul cu noi. Cu toate acestea sunt convins, că cu timpul își va pierde și această ațitare dușmană influința sa și sunt sigur, că în Italia avem în totă privința un aliat tot așa de sigur, precum suntem noi pentru Italia.

Politica noastră în Orient e așa de corectă și neegoistă, încât la reprezentarea ei și a stării de drept nu vom rămâne fără sprijinul puterilor de aceleași sentimente.."

Aragă, că și afară de statele ce le-am amintit special, nu există nici un stat, cu care n'am sta în raporturi amicale, de tot normal, că prin urmare și cu Rusia stăm în raporturi amicale.

Ministrul Kalnoky a fost interpelat apoi asupra arestării juristului Dwernicki din Lemberg de către autoritățile ruse dela frontieră în Granica, întâmplata la 17 Martie.

Ministrul a promis că va răspunde în altă ședință după- ce va cerceta actele.

La cererea unui delegat, ca ministrul să dea lămuriri, decât consună deplină atitudinea de până acum a regenților sârbi cu declarațiunile lor amicale făcute în discursul tronului, ministrul Kalnoky răspunde:

E în interesul țării și al regenților, ba sunt obligați să țină asigurările date până la maioralul regelui... Visul unirii tuturor Sârbilor e un program ideal, care s'a ivit totdeauna la toate partidele, chiar și la cea progresistă. Nu trebuie uitat, că Serbia se află înaintea unei campanii electorale decisive și că partida liberală de care Ristic s'a desfăcut când a ajuns regent, a încercat să supraliciteze pe radical prin publicarea acelui program de o mare Serbiă și dealtmintrelea și fantastic.

La întrebarea unui delegat, ce atitudine a luat guvernul sârbesc față cu proclamația dușmană Austriei, ministrul Kalnoky răspunde, că proclamația nici n'a fost împărțită, nici introdusă în țările noastre; er guvernul sârbesc cum a aflat, a confiscat-o și urzitorilor le-a făcut procesul.

SCIRILE DILEI.

Instalarea P. S. S. Episcopului Caransebeșului Nicolau Popea, precum co-

munică un cercular metropolitan, se va face Duminecă în 2/14 Iulie.

Vicar și asesor nou. Précuvioșia Sa Domnul Arhimandrit Dr. Ilarion Pușcariu este instituit prin I. P. S. Sa Archiepiscopul și Metropolitul Miron Romanul de vicariu arhiepiscopesc, și Précuvioșia Sa Domnul Nicanor Frateșiu este instituit provisor de asesor referinte la consistorul arhidieceșan.

Regele, Regina și Principele moștenitor al României au sosit la Viena, unde au stat două zile. D-l T. Văcărescu, ministru al României la Viena, fusese la Budapesta spre întâmpinarea Maiestăților Lor. N'a fost recepțiune oficială. Familia Văcărescu, personalul legațiunii române, consulul general al României și numeroși Români au așteptat pe Maiestățile Lor și pe principele moștenitor la gară în Viena, unde se duse și archiducele Albrecht. Regele, Regina și archiducele s'au îmbrățișat de mai multe ori cu cordialitate. Din Viena au plecat la Sigmaringen.

Înainte de plecare Regele, Regina și Principele moștenitor al României s'au dus în doliu, în cripta mănăstirii Capușinilor, unde au stat câteva timp, făcând rugăciune în fața coveșului archiducelui Rudolf, pe care ministrul României la Viena depuse, cu câteva minute mai înainte, o coronă. În cursul dimineții, Maiestățile Lor au primit visita archiducilor Albrecht, Wilhelm, Reiner și a archiducesei Maria Reiner. Regele și Regina au fost primiți la amedei de împăratul, care li-a învitat la 1 visita, ce a ținut trei sferturi de oră. Puțin înainte de plecarea trenului archiducele Albrecht și archiducesa Maria Teresia au venit la gară și au luat concediul dela Maiestățile Lor în chipul cel mai cordial.

Aniversarea luptei dela Trautenau (1866) s'a serbat er de către garnisona de aci printr'un serviciu divin oficial pe locul de exercițiu din fața promenadei de jos.

Sciri militare. D-l Demetriu Bardsy, sublocotenent c. r. în rezervă la regimentul de infanterie Archiducele Iosif din Oradea mare, a depus în zilele trecute în Timișoara esamenul de oficer activ obținând calculul laudabil.

Li adresăm felicitările noastre!

Inteligența și tinerimea română din comitatul M. Turda prin acesta este conchiemată a participa la o adunare prealabilă, pentru înființarea unei „Societăți de agricultură română în comitatul Mureș-Turda. Adunarea se va țin în 18 Iuliu a. c. în localitatea școlii române gr. cat. din loco la orele 10 a. m. Obiectele: 1. Desbatere asupra statutelor. 2. Defigerea locului unde va avé să fi ședința societății. 3. Alegerea noului comitet pentru petrecerea de veră. 4. Propuner.

Reghinul-sășesc, la 20 Iunie 1889. *Comitetul tinerimei.*

Jandarmi în biserică. Din protopresbiteratul veduit al B. Comloșului i-se scrie „Luminătorului“, că alegerea deputaților sinodali s'a efectuit cu intervenirea jandarmilor; în Dumineca trecută s'ar fi efectuit altă alegere în B. Comloș și părintele Bogdan, „a adus în biserică 16 jandarmi“. În ziua de Rosalii Pré S. Sa a sêvșit sântirea bisericei în Cianadul sêrb., er în decursul liturgiei „jandarmii cu pușca și baioneta la umăr, cu capetele acoperite umblau prin biserică și scoteau, când pe unii când pe alții, din biserică afară“ etc. etc.

Ce va să dică asta? întrebă „Luminătorul“. Ce modă patriotică va mai fi fost introdusă în acele părți? Dără nu va fi voină cineva ca din adinst și cu

prepus să aducă jandarmi — spre a provoca turburare în biserică? Încât noi cunoșcem datina și blândeța poporului nostru, când el intră în biserică, la „slujbă“, apoi putem afirma și susține, că aducerea jandarmilor poate să fiă numai o apucătură rêtaciôsă și rafinată, der nici decât trebuința. Protestăm și atragem deosebită atențiune a autorităților superioare bisericesci asupra acestei afurite porniri, ca să o stăpescă, căci e periculôsă peste măsură. Autoritatea și sântenia bisericei, preotul în ornat, totdeauna a insuflat poporului nostru cu multă mai mare respect, decât baioneta! Nu vedem respectivii că prin faptul lor scoșiesc a subordina pe ceea, cestei din urmă? De ce și cu ce drept să scôtă jandarmii din biserică, în decursul liturgiei, pe or care creștin? Asta n'are alt înțeles, decât a batjocuri pe sêrmanul popor român și a-l scârbi chiar și în biserică și chiar la zile și sêrbători mari, căci la alte confesiuni nu vedem jandarmii în biserică. Va să dică: numai Românul este sêlbatic, brutal, necult, încât chiar și în Biserică trebuie încus în baionetă!

Postul de magistr postal. E de ocupat postal în Crișan comit. Hunedora, care e împreunat cu o lăfă peste tot 252 fl., precum și remunerațiune pentru întreținerea unei căruțe postale ce va circula de două ori pe zi. Concurenții au a-și așterne suplicele în decurs de trei săptămâni, depunând și o cautiune de 100 fl. Tot numita direcțiune face cunoscută, că pe timpul sezonului de băi dela Homrod a deschis oficiu postal în Capolnașul românesc, care va sta în legătură cu Ciuc-Sereda și Odorheiul sêcșesc.

Societatea de navigațiune rusă pe Dunăre a primit prin telegraf scirea, că încercarea noului vapor comandat la Liverpool s'a făcut cu mare succes. Acest vapor poartă numele de „România“. Vaporul nou va sosi săptămâna acesta la Sulina.

Fundațiune. Se scrie din Carloviț: În fața administratorului patriarhal Petrovics și a membrilor consistorial, fratele reșosatului patriarh Angyelics a depus un act din partea acestuia, prin care se donează 300,000 fl. cu scopul de a se zidi în Carloviț un gimnaziu și un seminar pentru teologi. Bani se vor numera îndată ce zidirea va fi încuviințată din partea locurilor mai înalte.

Comoră. „Telegrafului român“ din Bucuresci i-se scrie din Chișineu, că acolo zilele trecute, în apropiere de satul Petricani, nise săpători de pământ au dat peste o comoră. S'a desgropat din pământ un cazan cu capac, plin cu ruble de argint vechi. Moneta din comoră aparține timpului înainte de 1712. Suma totală a banilor din cazanul desgropat este de 21,796 ruble.

Cu două capete. „Românul“ spune, că femeia Lincța Dan din Șinca nouă, Transilvania, a născut la spitalul Maternitatea din Bucuresci o fetiță cu două capete, unul este situat ca de ordinar, er celalalt mai mic este crescut la dreapta și puțin înderștul capului principal, de care este lipit. Femeia și copila se află sănătoșe până acuma.

69 congrese în Paris. În luna Iulie se vor țin următoarele congrese internaționale: de agricultură dela 3—11, președinte al comit. de organis. Méline; pentru studiarea cestiunilor relative la alcoolism dela 29—31, președinte Bergeron; al bibliografiei sciințelor matematice dela 16—26, preș. Poincaré; al brutăriei dela 28 Iunie până la 2 Iulie, președ. Cornet; al cercurilor de lucrători dela 11—13, preș. . . ; al in-

vământului tehnic comercial și industrial dela 8—12, președ. Gréard; al intervenirii statului în contractul lucrului (muncei) dela 1—4, preș. Donnat; al intervenirii statului în prețul hranei dela 5—10, preș. Frédéric Passy; al participării la beneficii dela 16—19, preș. Charles Robert; al proprietății artistice dela 25—31, preș. Meissonier.

„Musa română“, revistă musicală-literară, după o întrerupere de câteva luni, va apăre erăși cu începutul lunii August st. v. și va costa până la finea lunii Decemvre 5 fl. v. a. séu 13 lei. Doritorii de a avé acestă revistă au de a se adresa la redacțiunea revistei în Blășiu (Balázsthalva) cel mai mult până la 20 Iuliu st. n. Revista „Musa Română“ va îmbrăca aceeași haină și va păstra același caracter ca și în cursul anului trecut.

Esamene școlare.

Ighiu, în 26 Iunie n. 1889.

Esamenul elevilor și al elevelor dela școla română gr. cat. din opidul Ighiu s'a ținut în 30 Maiu st. v., adecă: a treia zi de Sf. Rosalii, care zi din acest incident a fost una din sêrbătorile cele mai mărețe, atât pentru poporul român din loc de ambe confesiunile, cât și pentru unii din comunele învecinate, car s'au întrunit aici în un număr forte considerabil să asiste la acest esamen, și să secere și să adune cu imbelșugare fructele șite din sêmênța sêmênată de diligentul învățator Ioan Domșa.

Peste 80 prunci de ambe confesiunile din loc și jur avé să întrunesc în decursul anului școlastic spirat tatica și diligența de feră a acestui învățator, fără să fi fost de lipsă să recurgă la aceea silă a lgei, ca să-i potă aduna, pe cum, durere, acesta se întâmplă în multe locuri.

În acestă zi de mare sêrbătoare, sala decorată forte frumos și destul de spațiosă, abia cu imbuldela încăpea publicul adunat din toate comunele până de pe la Tibru, Mogoșiu, Intregalde și Remeș, car lăcrămau de bucurie auzind răspunsurile precise și pe întrecute ale băieților din toate obiectele, ceea ce a ținut neîntrerupt dela 1—7 césuri sêra.

Mult s'a încântat publicul la esaminarea din limba maternă (română) mai cu sêmă prin dialogurile de o instrucțiune forte edificatoare pentru popor, precum și declamările: „Movila lui Burcelu“, „Peneș curcanul“ și altele asemenea.

Acestea fiind așa, d-le Redactor! m-am ținut de o datorință națională patriotică de a mă informa cât de puțin de istoricul și condițiunile de susținere ale acestei școle populare și ale învățatorului ei. Am aflat adecă, că poporul român din Ighiu, și ca locuitor ai unui opid, der mai cu sêmă condus bine de cei competenți, s'a interesat totdeauna și a fost zelos întru crescerea pruncilor, pentru care se și bucură acum de un număr destul de considerabil de omeni cu carte, der mai cu sêmă de măsuri tineri.

Edificiul forte corêșpunștor de școlă însă l'au terminat numai de prin 1879, și în acest interval, destul de scurt, față cu puterile materiale forte modeste ale acestui popor, grațiă conducerii pré înțelepte a superiorității școlastice gr. cat., s'a putut ridica vađa acestei școle la nivelul ce mie astăzi m'a causat multă bucurie. Ba nu numai atâta, ci voui cuteza cu școlă ocașiune, din încrederea senatului școlastic gr. cat. competent, a aduce cea mai fierbinte mulțămă publică Escelenței Sale Prea Sântitului Metropolit Dr. Ioan Vancea, și Prea Venerabilului Consistoriu Metropolitan din Blășiu, car (acum de doi ani) au îndestrat din tinerul fond școlastic arhidieceșan

În totu anulă cu ajutorul de 50 fl. v. a. pe învățătorul dela această școlă câtă timp va pute arăta astfel de progresu, despre care acum sunt și eu unu martoră modestu.

Una însă ar mai fi de dorit pentru asigurarea subsistenței învățătorului și acesta după părerea mea modestă ar fi ca să se facă și din partea gr. or. ceva mai mult și adică: după ce în școlă numită, prin buna chibzuială și prudență a senatului școlasticu numit, și a preotului gr. cat. ca președinte, luându-se în seamă starea precară a multor părinți de prunci gr. or., s'au primit și pruncii acestora în școlă fără nici o deschiinare de didactru și alte povări (nici nu se cade a se face deschiinare între Români. R. G.), și încă și de prin comunele învecinate, totu gr. or., ceea ce respectivei superiorități școlare îi servese spre mare onoare, să se aplacideze unu ore-care ajutoru mai siguru la salariu învățătorului și din partea gr. or., după ce se scie, că averea acestei biserici, fă dîșu spre lauda respectivilor, este în o stare cu multu mai bună și mai cu dare de mână, decâtu acelei gr. cat., a cărei fondu a scăduțu prin ajustarea școlii și susținerea învățătorului. Căci știutu este, că cu puteri unite mai multu, respective mai siguru se pôte face. Am dîșu!

Unu participantu.

Deșiu, în 25 Iunie 1889.

Școlă română poporală gr. cat. din Deșiu s'a edificat în anulă 1886, după ce în 10 Noemvre 1885 arsă școlă cea veche, după cum s'a arătată acesta în nr. 27 din 1885 alu „Gazetei Trans.“

La edificarea acestei școle s'au primit ajutoare și colecte dela frații Români din departare 410 fl., esoperați prin stăruința d-lui Petru Mureșianu Șireganul, care totdeuna s'a interesat de progresul în cultură a conaționalilor săi, — despre ce la inaugurarea aceleia în 31 Octomvre 1885 conducătorul solemnității nu a făcutu nici o amintire. (A se vedé altcum n-rii 129 și 250 din 1886 ai „Gaz. Trans.“)

Acastă școlă funcționează de atunci în totă regula, avendu în 1886/7 de învățătoru pe tînărul bine preparat, cu testimoni eminentu dela preparandia din Gherla, Androne Petri, de nascere din Hordou, care s'a silitu din tôte puterile sale de a corăspunde chiamărei sale grele, der care nu a fostu părtinitu cum se cuvine în nisuițele sale prin acela, care după oficiul său a avut datorița de al'ă scuti, instrua și conduce părintesce, ba purtându-se acela față de elu chiar vrăsmășesce, ceea ce s'a vedutu cu mai multe ocaziuni, nu a pututu produce unu esamenu satisfăcătoru, căci tôte întrebările președintelui aceluia erau îndreptate în contra învățătorului, care astfel disgustat, deși cu părere de rău, a părăsit Deșiu. Omenii pricepători ai învățământului nostru poporalu au regretată această.

Observu, că d-lu Petri, amăsurat cu calificățiunile sale, fu staționat, ca învățoră primarū în Neposu.

Din Septemvre 1887 d-lu protopopu, cu consensul senatului școlarū, a pus de învățătoru pe d-lu Laurențiu Micheșu, care în 16 l. c. a datu esamenul cu pruncii cu unu rezultatu îmbucurătoru. Răspunsurile respicate și precise au dovedit strădanu și abilitatea d-lui învățătoru. Sala școlii era înfrumșetată cu ramuri de stejari și flori, plină de public: părinți elevilor și inteligența română. Dintre 74 obligați la școlă, au cercetat școlă 38 copii.

S'a esaminat din religiune, istoria biblică, limba română, cetire din abecedarul d-lui Petri desp. I și II, și abecedarul învățătorilor asociați. Cetire din legendarul d-lui Petri. Gramatica română, computul mental și cele patru operațiuni pe tablă. După o pauză de 5 minute a urmat esaminarea din Istoriă. Din Geografiă, Fizică ș. a. nu s'a esaminat pentru scurtămea timpului. Au urmat declamările: „Ostașilor Români“ de Alexandri, „Românul“, „Unu marș“, „Nu desperați la lucru“ etc., de I. Vulcanu, „Hora resbelului“ și „Dorul Românei“, de A. Mureșianu. Urmă apoi cântarea mai multor poezii frumoșe românesce, cari s'au esecutat cu precisiune, curagiu și entusiasmu, încât din ochii multora rourau lacrimi de bucurie, ér zelosul domnă Petru Mureșianu Șireganul a colectat dela d-nii: Gabrielu Manu 50 cr., Dr. T. Mihali 1 fl.,

Icanu Sichișanu 35 cr., Petru Mureșianu Ș. 25 cr., Tărnăveanu 20 cr., A. Bogdanu 20 cr., P. Huza 20 cr., d-na Catalina Gavriluțu 30 cr., d-na Andreea Martoneasa 50 cr., I. anu Sêrbu 10 cr., Iosif Mogojeanu 20 cr., Cilea Câmpeanu 15 cr. Teodoru Colceriu 20 cr. — Suma 4 fl. 35 cr., cari la momentu s'au distribuit ca premii între pruncii școlari, ceea ce a produsu asemenea o bucurie generală între elevi și părinții acelora.

Cu o cuvântare din partea d-lui protopopu Welle, ca președinte, în care cu dreptu cuvântu dă espresiune de laudă d-lui învățătoru, — s'a terminat acestu esamenu, bunu în rezultatele sale, după care elevii au cântat „La mulți ani“.

După aceea s'a arangiatu petrecerea pentru școlari, care a durat până la apusul soarelui și de acolea încolo urmă petrecerea cu jocu pentru tinerimea adultă.

La încheierea acestui raportu voiu acentua și aceea, că deocă d-lu învățătoru pe lângă tôte că câtuva timpu a absentat dela școlă din cauza unui morbu, ér mai multu timpu școlă a fostu închisă din cauza difteritei între prunci, a știutu totuși să-și împlinescă datorița sa, credu, că și reprezentanța bisericescă ar fi datore să se îngrijescă fără amânare de încassarea și escontentarea salariului învățătorescu, căci din bietele 200 fl. 127 fl. sunt încă nesolviți. Ba este de dorit, precum am amintit și cu alte ocaziuni — ca salariu învățătorescu să se ridice la 300 fl., căci vrednicu este lucrătorul bunu de plata sa, mai alesu pentru-că altu-cum și acestu învățătoru bunu își va căuta îmbunătățirea existenței sale în alte părți, precum amu pățit și cu ceilalți colegi antecesoru ai săi, și apoi se scie, că învățământul poporalu stagnază și din cauza deselor schimbări a învățătorilor.

Mai este de dorit, ca lângă școlă această frumoșă să se facă și ceva începutu cu privire la pomăritu, ar fi să se taie și îngrădescă din fundul parochialu internu lângă școlă o parte de grădină, în care să se formeze o școlă de pomăritu, unde copiii să se învețe a altui și nobilita pomu de soiu bunu.

Unu senatoru școlarū.

Esamenele publice

la institutul „Andreianu“ pedagogic-teologic greco-român în Sibiu cu finalu anulă 1888/9 se voru ține înainte de amăzi, începutu la 8 ore, după amăzi începutu la 3 ore:

Luni, 19 Iunie: Enciclopedia cl. I, prof. Dr. I. Crișianu. Isagogia cl. I, prof. I. Ghibu. Limba română ped. a. II și III, prof. Dr. D. P. Barcianu. Morala cl. a. II, prof. I. Hania. Istoria patriei ped. a. III, prof. I. Ghibu. Geografia ped. a. III, profesor Dr. D. P. Barcianu.

Marti, 20 Iunie. Dreptul canonic cl. III, prof. I. Popescu. Limba maghiară ped. a. I, II și III, prof. Dr. I. Crișianu. Istoria bisericescă cl. a. I și II, prof. Dr. I. Crișianu. Istoria universală ped. a. I, II, prof. I. Ghibu.

Mercuri, 21 Iunie. Pastorală și Liturgica cl. a. III, prof. I. Hania. Pomăritul cl. a. II, și ped. a. II, prof. D. Comșa. Logica și Psihologia, cl. a. I, ped. a. III, prof. I. Popescu. Istoria naturală ped. a. I și II, prof. Dr. D. P. Barcianu.

Joi, 22 Iunie. Dogmatica și Polemica cl. anulă II, prof. I. Popescu. Catechetică cl. a. III, prof. I. Hania. Legumăritul cl. și p. a. I, prof. D. Comșa. Plantologia cl. și ped. a. III, profes. D. Comșa. Istoria bisericescă ped. I, prof. Dr. I. Crișianu. Limba română ped. a. I, prof. Dr. D. P. Barcianu.

Vineri, 23 Iunie. Pedagogia generală cl. și ped. a. III, prof. I. Popescu. Geografia ped. a. I și II prof. Dr. D. P. Barcianu. Esegă și Ermeneutica cl. a. I, prof. I. Ghibu. Omiletica cl. a. III, prof. I. Ghibu. Comptabilitatea cl. și ped. a. III, prof. D. Comșa.

Luni, 26 Iunie. Literatura română cl. a. II prof. Dr. D. P. Barcianu. Religiunea ped. a. II și III, prof. I. Ghibu. Didactica și Metodica cl. a. II și ped. a. II, prof. Dr. I. Crișianu. Computul ped. a. I și II prof. D. Comșa.

Marti, 27 Iunie. Cantul bisericescu și tipicul. toți elevii, prof. D. Cunțan. Musica vocală și instrumentală, toți elevii, prof. G. Dima.

Mercuri, 28 Iunie. Fizica ped. a. III, prof. D. Comșa și Gimnastica ped. III, prof. Dr. I. Crișianu. — Conferința profesorală.

Joi, 29 Iunie. După serviciul divin în biserică încheierea solemnă a anulului școlastic în sala seminarială și publicarea clasificățiunilor.

Vineri, 30 Iunie. Estradarea absolutorilor.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“

(Serviciul biurolui de coresp. din Pesta)

Viena, 28 Iunie. *Delegațiunea ungară, comisiunea pentru externe.*—Contele Kalnoky răspundeu la întrebările ce i s'au adresat cu privire la politica esteriă dîșe, că decă în adevăr sunt turburări în Novibazar, aceste nu sunt provocate de Sêrbi. În privința celorlalte cestiuni declarațiunile contelui Kalnoky au fostu identice cu cele ce le-a făcutu în delegația austriacă.

Belgrad, 28 Iunie. *Ambasadorul Turciei a protestat în numele guvernului turcescu în contra serbărilor dela Kossovo.*

Berlin, 28 Iunie. *Căile ferate prussiane au fostu avisate de a ține în depozite cărbunii trebuincioși pentru comunicația drumurilor de feru pentru timpu de trei luni.*

DIVERSE.

Semnulu morții. Ca să se cunoscă decă nu s'a stînsu viața vr'unui omu, ori cât ar părea elu că este mortu, celu mai practic mijlocu este următorul: înfășurați o ață strînsu împrejurulu unui degetu. Decă sângele circula oricât de slabu, degetul la marginea lui pe din afară de legătură este imposibil să nu se umfle după câteva minute și să nu devia roșu seu vînatu; pe când decă va fi mortu nu va da nici unu semn ca acesta.

Unu bunu siropu de fragi (seu de smeură) se pôte face în modul următor: Se topecu pe focu 300 grame zaharu pisat în 100 grame apă; se adaugă 150 gr. de fragi de pedure. După ce se dă în câteva unde, se tîrnă îndată în o străcurătoare curată de pîndă.

Donațiunea din Rusia a baronului Hirsch. Diarul „Egyenlőség“ scrie, că guvernul rusescu n'a primitu condițiunile, cari le pusesse baronul Hirsch, când a donat cele 50 de milioane pentru ovreii din Rusia. În urma acesta baronul și-a retrasu donațiunea.

Non capisco. Cetitorii noștri își aduc aminte, că regele Umberto, când a fostu la Berlinu, a fostu salutat de o actriță dela teatrul regescu, d-na Hochburger, cu o poesiă în limba italiană. Regele, încântat de pronunțarea frumoșă, se adresă cătra declamatoră italianesce. Această răspunse: *non capisco*, adică: nu înțelegu. Dilele acestea, întendentul teatrului regescu din Berlinu, contele Hochberg, predete artei și brățar de aur cu optu briliante și șapte safiri, care o trimisese regele prin ambasada italiană cu dorința espresă ca artista să o pörte totdeuna spre aducere aminte. Artistă primu darul cu mulțumită, răspundeu de astădată: *capisco* (asta o mai înțelegu).

De-ai telefonului. În Londra se va țină între 11 și 13 Iulie unu congresu internațional de telefonisti împreunat cu o expozițiă de telefone. În Berlinu s'a deschis la 27 Maiu a. c. a deșe-miia stațiune telefonică, în New-York sunt 7000; în Paris 5,500, în Londra 4500, în Viena apröpe la 2000. Sirmele telefonice din Berlinu au o lungime de 17.804 kilometri, ér numărul conversărilor zilnice este de 196.691, seu adresări și răspunsuri laolaltă 400.000. În totă Germania sunt 33.000 stațiuni telefonice, în Austro-Ungaria 5000, în Francia 10,000, în Britania 20,000, în Italia apröpe la 10.000, în Svedia și Norvegia 17.000, în Rusia 7.600.

Unu atentat. Dilele acestea s'a făcutu unu atentat dintre cele mai îndrăznețe asupra familiei consulului austriacu dela Adrianopolu. Consulul se plimba afară din orașu cu nevasta și unu servitoru alu seu. D'odată se pomeni că dau năvală asupra lor nisce soldați, 8 la număr, turci, înarmați și

încunjurându-i, răpiră pe soția consulului. Servitorul consulului scöse însă iataganul și voi să scape pe stăpăna sa. Consulul însă vedeu că ar fi zadarnicu a se vërta sânge, o luă cu buna și înduplecă pe soldați să-i dea nevasta, dându-le în schimb totu banii ce-i avea la dînsul; soldații nici nu voiau alt-ceva. Consulul făcu plângere la ambasadorul dela Constantinopolu, baronul Calice, cerendu ca acesta să este mîșă satisfăcă la Pörtă. Ceea ce este mai nostim în tôte acestea, e că guvernul otomanu voindu să scape pe soldații turci, a dîșu, că aceștia nu puteau să facă altfel, decât să jăfuiescă, căci nu-și luaseră solda de șese luni de zile. Bine este îngrijită și armata turcescă!

Unu agitatoru. În timpul ocupației de cătră armata austriacă a Bosniei și Ertegovinei se audia förte multu vorbindu-se de Sergie Sarapov, unu dintre cei mai periculoși agitatori contra Austriei. Elu a fostu prinsu atunci și internat în orașele maghiare Iászcherény și Kecskemét unde a prinsu atăta „simpatia“ de Maghiari, încatu s'a pus și li-a învățat limba, a tradus mai multe piese literare unguresce și rusesce, cu unu cuvântu s'a făcutu unu adevăratu maghiaro-filu. După congresul dela Berlinu, elu și-a căpătat libertatea și plecând atunci din Ungaria, nu s'a mai auzit de numele lui decatu acum, cu ocazia turburărilor din Serbia. Făcendu-se zilele aceste cercetare, că cine este autorul proclamației anti-austriace la Belgrad, s'a aflat că e Sergie Sarapov, redactoru alu diarului „Ruskoje Djelo“. Se dice că el ar avea mandat în această privință chiur dela Țarul, precum totu din Rusia ar fi primitu și mulți bani pentru a agita pe Sêrbi contra Austro-Ungariei. Se potu bucura Ungurii de simpatia „maghiarofilului“

Cursul pietel Brașov

din 28 Iunie st. n. 1889.

Bancnote românesce	Cump.	9.43	Vënd.	9.45
Argintu românescu	-	9.40	„	9.44
Napoleon-d'ori	-	9.41	„	9.45
Lire turcescu	-	10.65	„	10.70
Imperial	-	9.65	„	9.70
Galbin	-	5.58	„	5.62
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	102.—	„	—
„ „ „ 5%	„	98.59	„	99.—
Ruble rusesce	-	122.—	„	123.—
Discontul	-	6 1/2—8%	pe anu.	

Cursul la bursa de Viena

din 27 Iunie st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	100.10
Renta de hartiă 5%	-	94.15
Imprumutul căilor ferate ungare	-	143.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	-	99.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	-	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	-	112.—
Bonuri rurale ungare	-	104.90
Bonuri cu clasa de sortare	-	104.90
Bonuri rurale Banat-Timiș	-	104.90
Bonuri cu cl. de sortare	-	104.90
Bonuri rurale transilvane	-	104.90
Bonuri croato-slavone	-	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinu ungurescu	-	99.50
Imprumutul cu premiul ungurescu	-	138.50
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	-	126.—
Renta de hartiă austriacă	-	82.20
Renta de argint austriacă	-	83.10
Renta de aur austriacă	-	108.75
Losuri din 1860	-	140.—
Acțiunile băncei austro-ungare	-	905.—
Acțiunile băncei de credit ungar.	-	310.50
Acțiunile băncei de credit austr.	-	299.25
Galbeni împărătesce	-	5.67
Napoleon-d'ori	-	9.45 1/2
Mărci 100 împ. germane	-	58.27 1/2
Londra 10 Livressterlinge	-	119.25

➡ *Apropiându-se timpul pentru reînnoirea abonamentului pe alu III-lea cuartal, resp. alu II-lea semestru, rugăm pe D-nii abonați ai fôiei noastre, ca să binevoiescă a trimite taxa de prenumerățiune de cu vreme, spre a pute încunjiura intreruperea în espedarea fôii, de-orece pe creditu foaia nu se trimite.*

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Editoru și Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

